

VU Research Portal

Kampen als betwiste plekken

van Ooijen, I.M.A.

2016

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van Ooijen, I. M. A. (2016). *Kampen als betwiste plekken: De hedendaagse omgang met de kampen Westerbork, Vught en Amersfoort als herdenkingsplek, herinneringsplaats en erfgoedsite*. [, Vrije Universiteit Amsterdam]. BOOM.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

VRIJE UNIVERSITEIT

Kampen als betwiste plekken

De hedendaagse omgang met de kampen Westerbork, Vught en Amersfoort als herdenkingsplek, herinneringsplaats en erfgoedsite

ACADEMISCH PROEFSCHRIFT

ter verkrijging van de graad Doctor aan
de Vrije Universiteit Amsterdam,
op gezag van de rector magnificus
prof.dr. V. Subramaniam,
in het openbaar te verdedigen
ten overstaan van de promotiecommissie
van de Faculteit der Geesteswetenschappen
op donderdag 8 december 2016 om 13.45 uur
in de aula van de universiteit,
De Boelelaan 1105

door

Iris Maria Alagonda van Ooijen

geboren te Tilburg

promotoren: prof.dr. R. van der Laarse
 prof.dr. J.C.A. Kolen

Overige leden van de promotiecommissie:

prof.dr. S. Legêne	Vrije Universiteit
dr. D.G. Hondius	Vrije Universiteit
prof.dr. R.J. van Pelt	University of Waterloo
prof.dr. F.P.I.M. van Vree	Universiteit van Amsterdam / NIOD
em.prof.dr. I.C. van der Vlies	Universiteit van Amsterdam
prof.dr. I.M. Tames	Universiteit van Utrecht / NIOD
dr. E. Captain	Nationaal Comité 4 en 5 mei

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	1
<i>Kampen als betwist bezit</i>	2
<i>De dynamiek van de herinnering</i>	8
<i>Erfgoed, herinnering en identiteit</i>	10
<i>Het kamp</i>	17
<i>Wetenschappelijk belang</i>	21
<i>Bronnen en methoden</i>	26
<i>Opzet van de studie</i>	30
1. Authenticiteit en beleving	33
1.1 <i>Inleiding</i>	34
1.2 <i>Het authentieke kamp</i>	35
1.3 <i>De beleving van het gemusealiseerde kampverleden</i>	41
1.4 <i>Op zoek naar het kamp</i>	50
1.4.1 Voormalig kamp Drancy.	
Modernistisch erfgoed in een Parijse <i>banlieue</i>	51
1.4.2 Het fort van Breendonk.	
Een nationaal symbool van België	58
1.4.3 De Dossinkazerne.	
Een wooncomplex en Holocaustmuseum in Mechelen	64
1.4.4 Tussen golfbaan en dierenasiel.	
Het schuldige kamplandschap van Amersfoort	71
1.4.5 Gusen. Het onzichtbare kamp	86
1.5 <i>Conclusie</i>	92
2. Een strijd om erkenning. De herinnering aan het internerings-kampverleden	95
2.1 <i>Inleiding</i>	96
2.2 <i>Erfgoed van slachtoffer, dader en omstander</i>	99
2.2.1 Van nationale verzetsmythe naar expanderend daderschap	99
2.2.2 De interneringskampen	108
2.2.3 'Niet de schuld wel de straf'	112
2.2.4 De opkomst van dadererfgoed	115
2.2.5 Het voormalige kamp als dadererfgoed	119

2.2.6	Dadererfgoed als betwist bezit	121
2.3	<i>De tentoonstelling</i>	128
2.3.1	De tentoonstelling 'Interneringskamp Westerbork 1945-1948'	128
2.3.2	Slachtoffers, daders en omstanders in de tentoonstelling	134
2.4	<i>'Van wie is kamp Westerbork?'</i>	137
2.4.1	Westerbork als Joods erfgoed	140
2.4.2	Informeren versus herdenken	143
2.4.3	Van <i>herinnerings</i> centrum naar herdenkings <i>museum</i>	148
2.4.4	Kinderen van 'foute ouders'	155
2.4.5	De historische plek van het kamp	160
2.4.6	Het tijdstip van de tentoonstelling	164
2.5	<i>Conclusie</i>	165
3.	Postkoloniale herinneringen aan een voormalig concentratiekamp.	
	Barak 1B in Vught	169
3.1	<i>Inleiding</i>	170
3.2	<i>Barak 1B in context</i>	172
3.2.1	Hergebruik van een concentratiekamp	172
3.2.2	Kamp Lunetten. Een Moluks dorp in Vught	177
3.2.3	De 'renovatie van woonoord Lunetten	183
3.2.4	Herinneringen aan een concentratiekamp	187
3.2.5	Nationaal Monument Kamp Vught. Van <i>bezinnings</i> centrum naar herdenkings <i>museum</i>	193
3.3	<i>Kampoverblijfselen als oorlogs- en Moluks erfgoed</i>	195
3.3.1	Verschillende perspectieven op een rijksmonument	195
3.3.2	Kampoverblijfselen als Moluks erfgoed	198
3.4	<i>De ontmoeting. Molukse en oorlogsherinneringen aan kamp Vught</i>	206
3.4.1	Naar een gedeeld verleden?	206
3.4.2	Barak 1B nieuwe stijl	214
3.4.3	Een dialoog van herinneringen	219
3.5	<i>Conclusie</i>	224

4. Archeologisch onderzoek op de kampen. De opkomst van een nieuwe discipline	227
4.1 <i>Inleiding</i>	228
4.2 <i>Archeologische discoursen</i>	230
4.3 <i>Archeologisch onderzoek naar kampen in Europa</i>	232
4.3.1 Duitsland	233
4.3.2 Polen	235
4.3.3 Oostenrijk, Groot-Brittannië, Noorwegen en Oekraïne	244
4.3.4 Wetenschappelijke positionering	248
4.4 <i>Westerbork Archaeological Research Project</i>	250
4.4.1 Aanleidingen en onderzoeksthema's	250
4.4.2 De archeologen: hun visie, werkwijze en resultaten	253
4.4.3 Herinneringscentrum Kamp Westerbork	262
4.4.4 De media	272
4.5 <i>Kamp Westerbork als 'behoudenswaardige archeologische vindplaats'</i>	278
4.6 <i>Conclusie</i>	280
 Conclusie	 283
<i>Hedendaagse tendensen en spanningen</i>	284
<i>De toekomst van de voormalige kampen</i>	288
 Literatuur	 294
 Illustratieverantwoording	 321
 Samenvatting	
 Summary	
 Dankwoord	

